

ВОРОНКОВА Валентина Григорівна,

д-р філос. наук, професор, академік НАН ВО України,
Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні
Запорізького національного університету
ORCID ID: 0000-0002-0719-1546

ЗАЙКА Олена Вікторівна,

канд. наук з державного управління, доцент,
Запорізький національний університет
ORCID ID: 0000-0002-1931-5091
Україна

КОНЦЕПЦІЯ ЕЛЕКТРОННОГО УПРАВЛІННЯ ТА ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ В ЕПОХУ ЦИФРОВОГО РОЗВИТКУ

Актуальність дослідження «smart-управління» як нового етапу розвитку публічного управління, у тому що дана концепція увібрала у себе відмінний досвід розвитку цифровізації, яка враховує потреби економічного, екологічного соціального розвитку. Повна інтеграція технологій цифрового розвитку, таких як 5G+, штучний інтелект та Інтернет речей, призвела до розвитку єдиної інтелектуальної моделі публічного управління та адміністрування до нової моделі зв'язку інтелектуальних систем, що дозволяють розвиватися управлінню за допомогою інноваційних інтелектуальних рішень¹. Концепція електронного управління та електронної демократії в епоху цифрового розвитку сприяє інтеграції та розвою віртуальної та реальної промисловості, упровадження нової концепції «smart-управління», що детермінується технологіями зв'язку 5G, штучним інтелектом, інтерактивними технологіями нового покоління, Інтернетом речей (IoT), блокчейном, нецифровими допоміжними технологіями². Концепція «smart-управління» взаємопов'язана з концепцією економіки знань, цифрової екології, цифрових прав людини, що роблять її всеосяжною, сис-

1 Ажажа М.А., Фурсін О. О., Венгер О.М. Комунікаційний менеджмент як чинник підвищення ефективності публічного управління та адміністрування. *Humanity Studies*. 2021. № 9 (86). С. 127–137. URL: <http://humstudies.com.ua/article/view/252008/249403>

2 Воронкова В.Г. Андрукайтене Регіна. Комунікаційний простір постінформаційного суспільства: структура, особливості, динаміка. Комунікаційний простір постінформаційного суспільства: проблеми та перспективи: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 30 травня 2023 року). Київ : ТОВ «Твори», 2023. С. 27-29.

тематичною, функціональною та дієвою, перетворюючи економіку знань на повноцінну та реальну економічну форму³. **Предметом дослідження** є «smart-управління» як складний соціальний, культурний, економічний феномен та динамічний процес, що розвивається. **Об'єктом дослідження** – вплив цифрового розвитку на удосконалення «smart-управління». «В епоху цифрової цивілізації громадяни повинні навчитися виживати в цифровому світі, а уряд повинен ефективно використовувати мережеве управління, сприяти модернізації можливостей управління. і системи управління. Тому необхідно зміцнити побудову цифрового суспільства уряду, а також підвищити рівень цифрового інтелекту в державних послугах і соціальному управлінні⁴.

«Smart-управління» як теоретична основа розвитку електронного управління та електронної демократії

«Smart-управління» пов'язане зі «smart-економікою», «smart-екологією», «smart-культурою», електронним управлінням, електронною демократією, що базуються на технологічних інноваціях, ефективності використання ресурсів, стійкості та високому соціальному добробуті як двигунах прогресу. «Smart-управління» базується на нових цифрових технологіях, які сприяють підвищенню публічного управління та адміністрування, продуктивності і конкурентоспроможності усіх ланок управління із загальною метою поліпшення якості життя всіх громадян. Цифрова економіка як функція «Smart-управління» робить знання функціональними, індивідуалізованими, цінними та доданими, а також об'єднує суб'єкт та об'єкт публічного управління конкретно та історично⁵. «Smart-управління» засноване на розумних машинах та інформаційних мережах, платформах та інструментах, є невід'ємною частиною розумної економіки, визначає статус і роль розумних машин та інформаційно-комунікативних технологій у розумному, інтелектуальному управлінні.

Варто відзначити, що зростання місця і ролі електронного управління та електронної демократії збігається з прискореним розвитком та поширенням нових цифрових технологій у сфері цифрового розвитку за останнє десятиліття. Ці нові цифрові технології включають, серед іншого, хмарні обчислення, машинне навчання, штучний інтелект, бізнес-

3 Берназюк О. О. Електронне урядування як особлива форма публічного управління: поняття та проблеми запровадження. Наук. вісник Ужгород. нац. ун-ту. Серія Право. 2019. Вип. 55. Том 2. С. 32–35.

4 Там само.

5 Погребняк І. Є. Електронний уряд (e-government) і електронне урядування (egovernance): поняття та принципи функціонування. URL: <https://ndipzir.org.ua/wpcontent/uploads/2014/10/Pogrebnyak7.pdf>

аналітику та Інтернет речей. Під час цифрової трансформації за допомогою технологій автоматизації та цифрових технологій публічне управління та адміністрування отримує нову цінність з даних, агрегованих за допомогою цифровізації, та реалізовувати цифровізацію бізнесу та управління, тим самим сприяючи цифровим змінам та створюючи нові бізнес-моделі. Це переваги цифрової трансформації, адже коли організація досягає цифровізації, вона завершує шлях цифрової трансформації, який все ж таки представляє і як результат, і як процес⁶.

Електронний уряд – це мережевий уряд, заснований на Інтернеті. Його походження є не лише неминучим результатом прогресу інформаційних технологій, а й раціональним вибором урядової реінжинірингу. Зокрема, це стосується застосування інформаційно-комунікаційних технологій для розриву фізичних організаційних меж традиційних адміністративних установ, реорганізації та інтеграції урядових відомств, покращення державних послуг, посилення громадської участі, відкритості та демократії в урядових справах, а також сприяння автоматизації урядових офісів, оцифровці⁷ Об'єднання в мережу та комплексний обмін інформаційними ресурсами можуть підвищити ефективність державного управління та науковий характер прийняття державних рішень і, нарешті, реалізувати віртуальний уряд, зосереджений на громадськості⁸.

Філософія електронного управління включає теоретичні засади цифрового розвитку: 1) філософської теорії електронного управління та електронної демократії; 2) філософської методології електронного управління та електронної демократії; 3) моделей розвитку Всесвіту; 4) взаємного перетворення часу і простору; 5) ефективного використання знання та інформації, що включає процес розгортання всього у Всесвіті від теорії до практики та перетворення знання на продуктивність. Об'єднання філософії, публічного управління та адміністрування, цифрової економіки та цифрової гуманітаристики робить філософію публічного управління та адміністрування точною наукою, яка може реалізувати свою практичну

6 Фурсін Олександр. Місце та роль комунікації у публічному управлінні. Цифрова трансформація соціо-економічних, управлінських та освітянських систем сучасного суспільства. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 23-24 листопада 2022 року. Запоріжжя : Олді+, 2022. С. 256–262.

7 Череп А.В., Воронкова В.Г., Череп О.Г., Нікітенко В.О. Експоненційні технології як економічний ресурс концепції цифрової економіки. «Innovative resources of modern science» («Інноваційні ресурси сучасної науки»). collective monograph / Compiled by V. Shpak; Chairman of the Editorial Board S. Tabachnikov. Sherman Oaks, California : GS Publishing Services, 2022. P. 48–58.

8 Череп А.В., Воронкова В.Г., Череп О.Г., Нікітенко В.О. Експоненційні технології як економічний ресурс концепції цифрової економіки. «Innovative resources of modern science» («Інноваційні ресурси сучасної науки»). collective monograph / Compiled by V. Shpak; Chairman of the Editorial Board S. Tabachnikov. Sherman Oaks, California : GS Publishing Services, 2022. P. 48–58.

функцію та призначення так само реалістично, як і конкретні науки, тим самим здійснивши справжню філософську революцію⁹.

Як свідчить аналіз, цифрові системи публічного управління та адміністрування демонструють потужну обчислювальну інтенсивність, яка сприяє підвищеній продуктивності завдяки здатності аналізувати, компілювати дані, редагувати інформаційні панелі, безпосередньо обмінюватися інформацією, забезпечувати ефективний моніторинг управлінських процесів. Для осіб, які приймають рішення, цифрові рішення з публічного управління повинні бути ідеальними інструментами, які допомагають приймати послідовні та швидкі управлінські рішення¹⁰. Цифрові інструменти дозволяють збирати, обробляти, поширювати дані з безпрецедентною швидкістю у реальному часі, забезпечуючи швидке реагування та глобальне бачення проблем цифрового розвитку.

Централізація програмного забезпечення є, безумовно, однією з основних переваг інструментів цифрового управління та адміністрування. Це демонструє узгодженість у засобах масової інформації, методах та процесах, обмежуючи при цьому плутанину та несумісності через використання занадто великої кількості інструментів та даних, що розвиваються в умовах експоненційного розвитку інформації. Централізація дозволяє уникнути помилок при повторному введенні даних одного інструмента на інший. Узгоджена база даних дозволяє за необхідності зробити їх доступними навіть для різних модулів (бухгалтерський облік, торгівля тощо). Крім того, ще одна вагома причина оцінити та вибрати інструменти цифрового управління – це значний приріст продуктивності, який воно пропонує, так як комп'ютерні інструменти дозволяють легко автоматизувати більшість завдань, що повторюються, з незрівнянною швидкістю обробки¹¹.

Оскільки Інтернет – це світ без кордонів, він надає вільне поле без центру. Інформація та влада більше не монополізовані в руках урядових бюрократів, а це означає, що початкова модель бюрократичної централізації

9 Кивлюк О.П., Воронкова В.Г. Філософська рефлексія інформаційної безпеки у цифровому середовищі: проблеми, ризики, правове забезпечення. «Innovative resources of modern science»: collective monograph / Compiled by V. Shpak; Chairman of the Editorial Board S. Tabachnikov. Sherman Oaks, California : GS Publishing Services, 2022. P. 160–172. ISBN 979-8-9866959-0-7. URL: https://www.eo.kiev.ua/resources/zmist/mono9/Monograph_9-160-172.pdf

10 Череп А.В., Воронкова В.Г., Череп О.Г., Нікітенко В.О. Експоненційні технології як економічний ресурс концепції цифрової економіки. «Innovative resources of modern science» («Інноваційні ресурси сучасної науки»). collective monograph / Compiled by V. Shpak; Chairman of the Editorial Board S. Tabachnikov. Sherman Oaks, California : GS Publishing Services, 2022. P. 48–58.

11 Уманцев Ю, Косарев Т. Електронне урядування в умовах цифровізації суспільного розвитку. Державне управління, 2020, № 1 (69). URL: http://www.pa.stateandregions.zp.ua/archive/1_2020/19.pdf

зруйнована, буде запроваджено більшу децентралізацію, а владу буде повернуто від уряду до суспільства та громадськості¹². Розкриття урядової інформації є основою демократичної політики. Важливо, чи може електронна демократія дозволити громадянам повністю розуміти урядову інформацію під час використання мережевих ресурсів, чи можуть люди ефективно взаємодіяти та спілкуватися з урядом і чи можна використовувати її як суспільне надбання для вільного та відкритого вираження думок. умови для практики електронної демократії¹³.

Розкриття державної інформації означає, що державні відомства розкривають свою діяльність у державних справах та інформаційні ресурси різними способами, дозволяючи користувачам використовувати інформацію, яка знаходиться під їхнім контролем, відповідно до закону шляхом запитів, читання, копіювання, завантаження, вилучення, прослуховування та перегляду. В інформаційну епоху всі форми прав залежать від інформації, а розуміння та опанування інформації стало порятунком для участі людей у політиці.

Розкриття урядової інформації є необхідною умовою, щоб забезпечити реалізацію громадянами своїх демократичних прав за умови отримання інформації, а також є основною вимогою прозорості уряду. Реалізація електронної демократії вимагає розкриття урядової інформації та прозорості урядових процесів, а також сприяє циркуляції та спільному використанню державних інформаційних ресурсів.

Уряд має приділити важливе значення створенню інтегрованої та зразкової загальнодоступної електронної бази даних, що охоплює різні сфери, такі як економіка, торгівля, наука та технології, навколишнє середовище. Усі відомства мають максимально забезпечити доступні інформаційні ресурси. Не лише сфера обов'язків уряду, адміністративні процедури, формулювання політики, державні витрати та інша інформація, але й інформація, що викликає суспільне занепокоєння, така як причини, цілі, процес прийняття рішень та впровадження уряду в розробку різних законів і стратегій. своєчасно оприлюднювати громадськість через Інтернет, щоб розширити обізнаність громадськості¹⁴

12 Цифрова трансформація промислового менеджменту: теорія і практика: монографія / За ред. д.філософ.н., проф. Воронкової В. Г., д.е.н., проф. Метеленко Н.Г. Львів-Торунь: Liha-Pres, 2023. 816 с.

13 Metelenko, Natalya, Vasylychuk, Gennadiy, Kaganov, Yuriy, Nikitenko, Vitalina, Voronkova, Valentyna. Digital cultural development under new threats and challenges. Humanities studies: Collection of Scientific Papers. Zaporizhzhia : Publishing house «Helvetica», 2023. 15 (92). P. 33–43. URL: <http://humstudies.com.ua/article/view/284985>

14 Фурсін О.О. Основи демократії та прав людини: нова концепція ради Європи як ефективного механізму захисту та просування прав людини. оціально-гуманітарні виміри правової держави: матеріали Міжнародної

Володіння державною інформацією, уникнення ірраціональних суджень, спричинених асиметрією інформації, може сприяти ефективній участі громадян, щоб здійснювати ефективний нагляд за процесом державного управління. Водночас електронна демократія захищає права громадян, інтереси суспільства, зміцнює демократичну політику, підвищує прозорість у процесі здійснення влади та ефективно бореться з корупцією¹⁵. Демократія вимагає, щоб вся влада належала народу. Демократична політика вимагає не тільки розкриття урядової інформації та знань громадян про політику, але, що більш важливо, демократизації та науковості державної політики, пов'язаної з безпосередніми інтересами людей. Розвиток електронного урядування розширив відтінок соціальної демократії та скоротив дистанцію між особами, які приймають рішення, та учасниками, постачальниками та отримувачами послуг. Участь громадськості та демократична відкритість у процесі прийняття урядових рішень стали неминучим вибором¹⁶.

Реалізація електронної демократії потребує демократизації та науковості прийняття державних рішень. Необхідно використовувати мережеві технології, щоб змінити традиційний режим передачі інформації в уряді. Створивши інформаційну мережеву платформу, інформацію, необхідну для роботи уряду, можна швидко та своєчасно перетворити в основу для прийняття рішень та управління, а також інституційні налаштування уряду, процедури прийняття рішень та методи роботи входять до сфери технічного контролю, щоб забезпечити наукове та ефективне державне прийняття рішень та управління¹⁷.

З іншого боку, громадськість може використовувати Інтернет для передачі інформації безпосередньо на рівень прийняття рішень через кілька каналів, зменшуючи непотрібні проміжні рівні, уникаючи спотворення інформації під час процесу передачі та роблячи бажання громадськості більш правдивими. У той же час уряд також може використовувати Інтернет для проведення опитувань громадської думки, проведення слухань і консультацій, максимізації мозкового штурму, широкого вивчення

науково-практичної конференції (м. Дніпро, 27 жовтня 2022 р.). Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. С. 162–167.

15 Міхровська М. Цифрове урядування як новий рівень взаємодії держави та суспільства. URL: http://www.lsej.org.ua/7_2020/72.pdf

16 Кивлюк О.П., Воронкова В.Г., Нікітенко В.О. Цифрові права людини як вираження цифрових атрибутів: соціально-філософське обґрунтування. Освітній дискурс: збірник наукових праць / голов. ред. О.П.Кивлюк. Київ : ТОВ « Науково-інформаційне агентство «Наука-технології-інформація». 2023. Випуск 40 (4-6). С. 7–22.

17 Про електронні довірчі послуги : Закон України від 5 жовт. 2017 р. № 2155-VIII / Верховна Рада України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19>.

громадської думки та підвищення легітимності політики, якості прийняття громадських рішень і розуміння громадянами державної політики. Розвиток електронної демократії та підвищення якості участі громадськості в політиці неминуче сформує величезний запит на розширення простору публічного управління та адміністрування.

Концепція електронного уряду

З швидким розвитком інформаційних технологій електронний уряд відіграє дедалі важливішу роль державних установах, цифровізація розширює можливості формування електронного уряду завдяки Інтернет, використання ІКТ, цифрових технологій для здійснення інформаційного обміну, обміну даними та надання послуг між урядом та громадянами, підприємствами та іншими державними відомствами. Електронні інструменти, такі як Інтернет, соціальні мережі та відкриті дані, можуть допомогти мобілізувати виборців, розширити участь громадян новими способами, підвищити якість державних послуг, інновацій, економічне зростання та демократію¹⁸.

Зі стрімким розвитком інформаційних технологій система електронного урядування поступово стала важливим інструментом для державних установ. Поточна ситуація мережі «все в одному вікні» свідчить про зростання мережі та системи електронного урядування¹⁹.

Концепція електронного управління та електронної демократії в епоху цифрового розвитку формується за рахунок:

- використання інформаційних технологій, комунікаційних технологій, інтернет-комунікацій для забезпечення та/або підвищення рівня обслуговування та ефективності державного сектору;
- використання Інтернету для публікації урядової інформації та надання послуг громадянам;
- використання технологій для підвищення ефективності уряду та розширення доступу до урядової інформації та послуг;
- нових технологій, які відкривають перед місцевою владою безпрецедентні можливості для підвищення ефективності роботи, збільшення явки та залучення виборців²⁰.

18 Клименко І. В. Технології електронного урядування : навч. посіб. / І. В. Клименко, К. О. Линьов. Київ : Вид-во ДУС, 2006. 225 с.

19 Воронкова В. Г., Череп А. В., Череп О. Г. Развитие сетевой (интернет-экономики) в условиях цифровизации: принципы, законы, тенденции развития. Science and society: trends of interaction : collective monograph / Compiled by V. Shpak; Chairman of the Editorial Board S. Tabachnikov. Sherman Oaks, California : GS Publishing Services, 2023. 271 p. С. 31–48. URL: https://www.eo.kiev.ua/resources/arhivMonographs/mono_2023_12.pdf

20 Слюсарь М. Ю. Мережеві платформи як чинник розвитку цифрової економіки. Стратегічні пріоритети розвитку підприємництва, торгівлі та біржової діяльності: матеріали IV-ої Міжнародної науково-практич-

Основною метою електронного уряду є підвищення ефективності урядута якості послуг, сприяння науковому та демократичному прийняттю державних рішень, а також підвищення прозорості уряду та довіри до нього. Електронний уряд включає широкий спектр контенту, включаючи портали електронного уряду, онлайн-послуги уряду, платформи електронного уряду, управління цифровими державними документами, відкритий обмін державними даними. Завдяки електронному уряду громадяни можуть легко отримувати урядову інформацію та займатися державними справами, а уряд може швидше розуміти громадську думку, надавати послуги та здійснювати взаємодію та співпрацю між урядом та всіма секторами суспільства²¹.

Електронний уряд (цифровий уряд, онлайн – уряд, мережевий уряд) призначений для з'єднання уряду і громадян цифровим способом включає: 1) уряд для бізнесу (уряд та підприємства/торгівля, G2B); 2) уряд для службовців (уряд та співробітники, G2E); 3) уряд для агентств, G2G). Модель електронного уряду включає міжнародні, національні, провінційні та муніципальні органи влади. Електронний уряд дозволяє будь-кому відвідати міський веб-сайт, використовувати графічний інтерфейс користувача (GUI), миттєві повідомлення (IM) для зв'язку з державними посадовими особами, навіть аудіо / відео конференції та інші способи, замість того, щоб просто відправляти повідомлення електронною поштою державним чиновникам, використовувати технології для підвищення ефективності державних послуг, приносячи користь громадянам, діловим партнерам та співробітникам²².

Використання інформаційних та комунікаційних технологій, особливо Інтернету, дозволяє урядам надавати якісніші послуги. Тому слід ефективно використовувати ІКТ для оптимізації урядової організації та викорінення корупції. У результаті буде здійснюватися безперервна оптимізація державних послуг, участь громадськості та передача урядової внутрішньої та зовнішньої управлінської інформації за допомогою технологій, Інтернету та нових засобів масової інформації. Традиційно електронний уряд розуміється як операційні послуги

ної конференції, 10-11 травня 2023 року / За заг. редак. проф. Ткаченко А.М. – Запоріжжя: НУ«Запорізька політехніка», 2023. С. 174–178. URL: http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/10033/1/Strategic_priorities.pdf

21 Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2010 р. № 2250-р. URL:<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2250-2010-%D1%80>

22 Махначова Н. М. Е-демократія як інструмент розвитку громадянського суспільства та ефективного партнерства в публічній сфері. / Державне управління : удосконалення та розвиток. 2018. № 10. URL:http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/10_2018/25.pdf.

навколо уряду, сфера яких може бути розширена для участі громадян, які використовують інформаційні та комунікаційні технології для реорганізації та оптимізації державних послуг²³.

Кінцевою метою електронного уряду є надання більшої кількості державних послуг з більш високою ефективністю та меншими витратами. Електронний уряд робить уряд більш прозорим, важливість прозорості уряду полягає у тому, щоб дозволити громадськості зрозуміти, як проводити ефективну політику, використовуючи технології²⁴. Прості функції електронного уряду легко реалізувати, багато простих послуг для громадян, такі як реєстрація шлюбу, зміна особи та адреси і т. д., насправді займають багато часу, вони стають більш зручними в електронному вигляді²⁵.

Більш широка участь у політичній діяльності підвищує роль цифрових прав виборців, щоб брати участь у виборах. Електронний уряд робить бізнес більш зручним та рентабельним, електронний уряд спрощує процеси та робить урядову інформацію більш доступною. Електронний уряд (E-government, eGov, e-gov) в основному використовує комп'ютерні мережі та технології баз даних, спрямованих на поліпшення уряду за допомогою таких технологій, зокрема, як підвищення ефективності управління, відображення громадської думки та впровадження підзвітності²⁶.

У найпростішій формі адміністративну обробку можна зробити більш ефективною за рахунок впровадження інтрамережі, впровадження адміністративних дій на веб-сайтах, розкриття інформації та надання інформації про адміністративні послуги. Більш складна технічна та організаційна робота включає надання державних послуг у режимі он-лайн (наприклад, через веб-сайти або спеціальні інтерфейси на спеціальних терміналах). Це включає такі послуги, як надання карт резидента населенню, а також електронний прийом різних процедур подання заявок, пов'язаних з питаннями, що знаходяться в юрисдикції уряду, тобто шляхом спілкування з використанням веб-сайтів та телефонних ліній. Проект під

23 Система електронної взаємодії органів виконавчої влади (CEB OBB). URL: <http://dir.gov.ua/sistema-elektronnoyi-vzayemodiyi-organ/>

24 Череп А.В., Воронкова В.Г. Стратегічні напрямки розвитку цифрової трансформації економіки України. Сучасні напрями розвитку економіки, підприємництва, технологій та їх правового забезпечення: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції / [відповід. за вип.: проф. Семак Б.Б.]. Львів: вид-во Львівського торговельно-економічного університету, 2022. С.26.

25 Череп А.В., Воронкова В.Г. Стратегічні напрямки розвитку цифрової трансформації економіки України. Сучасні напрями розвитку економіки, підприємництва, технологій та їх правового забезпечення: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції / [відповід. за вип.: проф. Семак Б.Б.]. Львів: вид-во Львівського торговельно-економічного університету, 2022. С.26.

26 Електронне урядування : підручник / авт. кол. : В. П. Горбулін, Н. В. Грицяк, А. І. Семенченко, О. В. Карпенко та ін.; за заг. ред. проф. Ю. В. Ковбасюка ; наук. ред. проф. Н. В. Грицяк, проф. А. І. Семенченка. Київ : НАДУ, 2014. 352 с.

назвою «електронний уряд» може включати використання електронних технологій, пов'язаних із законодавчим сектором, таких як електронне голосування та цивільне законодавство. Існують паралельні рухи в судовій системі (електронний судовий розгляд)²⁷.

Переваги електронного уряду полягають в ефективності, обслуговуванні, зручності державних послуг, прозорості та надійності. Мета електронного уряду також включає участь громадян, через Інтернет люди по всій країні можуть взаємодіяти з політиками та офіційними особами і слухати їх промови. Інтерактивні опитування дозволяють політикам та держслужбовцям побачити основні запити людей²⁸. Чати дозволяють громадянам у режимі реального часу зв'язуватися з кандидатами на виборах, бачити їхні кабінети та безпосередньо спілкуватися з чиновниками, дозволяючи виборцям інтуїтивно відчувати вплив уряду. Ці технології можуть зробити уряд більш прозорим, щоб виборці могли краще зрозуміти, як витрачається їх податковий тягар. Прозорість уряду дозволяє громадськості зрозуміти, як приймаються рішення уряду, щоб підвищити відповідальність виборних посадових осіб за їх дії²⁹.

Після прийняття електронного уряду система стає все більш складною, громадяни повинні спілкуватися з урядом в Інтернеті, масштаби якого стають все ширшими і ширшими. Це призводить до загроз недоторканності приватного життя громадян, уряд може отримувати дедалі більше інформації про громадян.

Що стосується «Європейського плану дій щодо електронного уряду на 2011–2015 роки», який Європейська комісія та країни-члени розробляють кожні п'ять років як посібник з просування електронного уряду в Європейському Союзі, аналізується статус прогресу Європейської комісії та країн-членів. У просуванні електронного уряду необхідно як ставити цілі, а й формулювати конкретні плани просування і діяти як суб'єкти управління. У результаті впровадження концепцій, моделей, електронного уряду, країни ЄС посприяли модернізації управління, забезпеченню високої якості взаємодії уряду та громадян. Для забезпечення транскордонної сумісності адміністративні органи країн-членів ЄС мають запровадити семантичну

27 Електронне урядування та електронна демократія : навч. посіб. : у 15 ч. / за заг. ред. А. І. Семенченка, В. М. Дре-шпака. Київ, 2017. Ч. 1: Вступ до курсу.

28 Sliusar, Mykyta. Stablishment and development of the network platform model in China and its impact on the formation of the digital economy. Humanities studies: Collection of Scientific Papers . Zaporizhzhia: Publishing house «Helvetica», 2023. 14 (91). P. 165–175. DOI:<https://doi.org/10.32782/hst-2023-14-91-19>

29 Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні: розпорядження КМУ від 20 верес. 2017 р. № 649-р. URL:<https://www.kmu.gov.ua/npas/250287124>.

сумісність правових систем країн. Інтернет-мовлення не стало основним орієнтиром прийняття рішень, тому необхідно прискорити формування дієвого механізму збору мовленнєвих думок громадян через Інтернет і нарешті входити в систему прийняття рішень, щоб по-справжньому грати. функція загального надбання Інтернету³⁰.

З іншого боку, засоби масової інформації та громадськість також мають посилювати почуття соціальної відповідальності. Інтернет-ЗМІ повинні приділяти повну увагу створенню суспільного надбання Інтернету, створювати наукові та обґрунтовані питання та направляти громадську думку, щоб сприяти поглибленому обговоренню питань і легко досягати консенсусу, щоб запобігти Перетворення Інтернету на ірраціональний простір, який виливає лише особисте невдоволення. Перетворення на скарбницю ідей для сприяння соціальному прогресу. Необхідно постійно стимулювати ентузіазм людей приділяти увагу державним справам і підвищувати здатність людей брати участь у громадських справах, щоб публічна сфера могла сформувати відносно незалежні та взаємозалежні відносини з державною владою та сформувати громадську думку, яка може справді представляти громадськість. Прискорення розповсюдження та взаємного поглинання та інтеграції різних культур, розвиток нової культурно-мережевої культури та сприяння зростанню та розвитку нового громадянського суспільства³¹.

У будівництві електронної демократії культивування активних громадян є незамінним елементом, оскільки люди є володарями та користувачами технологій і відіграють вирішальну роль у створенні апаратного забезпечення, програмного забезпечення та умов навколишнього середовища в моделі та взаємозв'язку між ними. З одного боку, необхідно розширити участь громадян та посилити інформаційну освіту громадян. З іншого боку, необхідно посилити лідерство чиновників і змінити відносини між чиновниками та людьми³².

Інструменти проведення електронної демократії

Підготовка інформації є початковим кроком, за яким слідують більш складні електронні консультації та загальна мета державного управління –

30 Кращі практики впровадження електронного урядування: зарубіжний досвід / За заг.ред.: С.А. Чукут, О.В. Загвойської. Київ., 2010. 144 с. URL:http://ktpu.kpi.ua/?page_id=4160

31 Cherep O.H., Babajanov B.A., Voronkova V.H. Digitalization of the economy as a platform for creating new values in a transformational environment. Financial Strategies of Innovative Economic Development : Proceedings Scientific Publications. Zaporizhzhia : Publishing House «Helvetica», 2022. № 2 (54). С. 25–28.

32 Фурсін О.О. Технологічні засади комунікації як соціального феномена: можливості та перспективи розвитку. Комунікаційний простір постінформаційного суспільства: проблеми та перспективи: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 30 травня 2023 року). Київ: ТОВ «Твори», 2023. С. 49–52.

активна участь громадян. Інформація – уряд активно розповсюджує інформацію для формулювання політики, або громадяни отримують інформацію відповідно до власних потреб. Обидві вищезазначені відомості слідує за потоком від уряду до громадян, надаючи їм достатньо інформації для подальшої участі в демократичному процесі. полягає в отриманні державних архівів, офіційних бюлетенів, урядових веб-сайтів тощо³³.

Консультації – уряд проводить консультації щодо розробки політики та отримує відгуки громадян. Щоб отримати зворотній зв'язок, уряд має визначити людей, які беруть участь у формуванні політики, а також заздалегідь надавати інформацію громадянам. Таким чином, консультації створюють обмежену двосторонню взаємодію, ініційовану урядом і за участю громадян, з метою збільшення участі громади в демократичному процесі. Приклади включають коментарі до законопроектів, опитування громадської думки³⁴.

Активна участь – громадяни беруть активну участь у прийнятті рішень і розробці політики. Активна участь означає, що громадяни самі відіграють певну роль у розробці політики, наприклад, пропонуючи політику. Водночас формування політики та прийняття остаточних рішень все ще належить уряду. Участь громадян у виробленні політики базується на двосторонніх відносинах високого рівня, заснованих на відносинах співпраці між урядом і громадянами. Приклади включають відкриті форуми, непрофесійні групи та діалоги.

Від інформування до консультацій і активної участі, відносний вплив громадян на формування політики зріс. Цей вплив громадян не можна замінити використанням встановлених правил і демократичних принципів. Діяльність з інформування, консультування та активної участі певною мірою існує в різних формах демократичного процесу. Але в міру того, як демократичний процес просувається вперед, громадяни вимагають більшої відкритості та прозорості, а соціальне середовище та виклики стають складнішими, ніж будь-коли, уряд зараз активно шукає шляхи зміцнення цієї взаємодії³⁵.

33 Нікітенко В.О. Мережеві платформи як образ життя мільйонів людей у цифровому суспільстві. Актуальні проблеми сучасної філософії та науки: виклики сьогодення: зб. наук. праць / редкол. М. А. Козловець, Л. В. Горохова, О. В. Чаплінська та ін. Житомир : Видавничий центр ЖДУ імені Івана Франка, 2022. С. 57–59. URL:<http://eprints.zu.edu.ua/34171/>

34 Слюсарь М.Ю. Мережева свідомість постінформаційного суспільства у контексті викликів. Комунікаційний простір постінформаційного суспільства: проблеми та перспективи: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 30 травня 2023 року). К.: ТОВ «Твори», 2023. С. 58–60.

35 Нікітенко В.О. Управління інноваційним потенціалом цифрового міста. Актуальні проблеми сучасної філософії та науки: виклики сьогодення: зб. наук. праць / редкол. М. А. Козловець, Л. В. Горохова, О. В. Чаплінська [та ін.]. Житомир: Видавничий центр ЖДУ імені Івана Франка, 2022. С. 94–97. URL:<http://eprints.zu.edu.ua/34171/>

Мета: якщо бажаним ефектом є підвищення обізнаності громадськості, достатньо інструментів, які зосереджені на інформації; якщо метою є отримання зворотного зв'язку громадян, необхідно вибрати консультативні інструменти; розробити багатооперативний план, а потім інструменти для активної участі є обов'язковими.

Громадськість: вибір і застосування інструментів має бути прийнятним для громадськості. Якщо метою є пряме співчуття громадян у всіх консультативних групах, тоді потрібні інструменти, які надають інформацію всім³⁶.

Наявні ресурси: вибір інструментів повинен враховувати наявність персоналу та технічного обладнання, а також наявні витрати. Коли розглядають поєднання цих інструментів із цілями, громадськістю та наявними ресурсами, часто виявляється, що один інструмент не може досягти хорошого комунікаційного ефекту з громадськістю, і зазвичай вимагає комбінації кількох інструментів і засобів. При використанні нових інформаційно-комунікаційних технологій використання цих інтегрованих засобів стає ще більш важливим³⁷.

Хоча існує незліченна кількість інструментів і їх комбінацій, загалом, за основними сферами використання їх можна розділити на інформаційні інструменти, інструменти для самостійного вибору, інструменти для активної участі.

Інформація – це відображення відносин між урядом і громадянами, які в основному керуються електронікою. Уряди та органи державного управління публікують велику кількість даних, а електронні засоби дозволяють їх обробляти, легко отримувати та поширювати швидше й ефективніше. Закон про свободу інформації також відкриває цілий новий світ обміну та розповсюдження інформації для громадян, вимагаючи від усіх установ розробити публічний план³⁸.

Портал: інструмент, який зазвичай використовують уряди всіх рівнів для поширення інформації. Парламентський сайт починає ставати важливим сайтом, портали займають перше місце серед державних

36 Крупа Андрій. Технологія чат-бот як чинник комп'ютерно-посередницької комунікації цифрового суспільства. *Humanities studies: Collection of Scientific Papers* / Ed.V. Voronkova. Zaporozhzhia: Publishing house «Helvetica», 2022. 12 (89). P. 130–141. URL: <http://humstudies.com.ua/article/view/266484/262502>

37 Крупа А.А. Характеристика парадигми ІКТ постінформаційного суспільства. *Комунікаційний простір постінформаційного суспільства: проблеми та перспективи: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції* (Київ, 30 травня 2023 року). К.: ТОВ «Твори», 2023. С. 47–49.

38 Череп А.В., Воронкова В.Г. Соціально-економічна безпека як чинник забезпечення конкурентоспроможності економіки. *Методологія сучасних наукових досліджень: збірник наукових праць за результатами XIX Міжнародної науково-практичної конференції 23–24 лютого 2023 року. Харків, 2023 вид-во Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди*, 2023. С. 238–241.

послуг. Вони забезпечують єдину точку входу для кількох парламентських послуг. Пошукові системи, навігація на сайті та посилання: ці інструменти допомагають користувачам швидко та легко знаходити потрібну інформацію³⁹. Зрозуміла навігація по сайту та посилання на інші сайти містять відповідну інформацію, яка полегшує роботу в Інтернеті. Пошукові системи можуть допомогти користувачам знайти файли, просто ввівши ключові слова, надавши їм посилання на каталоги або клацнувши безпосередньо в отриманих файлах⁴⁰.

Електронні сайти: уряд встановлює комп'ютерні термінали та електронні пристрої в громадських місцях, які відкриті для громадян безкоштовно та надають публічну інформацію онлайн. Інформація, яка зазвичай публікується електронними засобами, включає: документи про політичні пропозиції, законодавчі проекти та звіти; урядові документи, попередні нормативні акти, фінансову інформацію, документи каталогу; процеси та процедури формулювання політики; архівування та доступ до публічних публікацій;

Концепція електронного управління та електронної демократії в епоху цифрового розвитку включає інноваційні засоби, щоб зробити доступною нову або раніше неопубліковану інформацію за допомогою інструментів ІКТ, як-от: офіційні відомості про структуру та персонал урядових відомств; регулярні анкети; особиста інформація тощо⁴¹.

Окрім використання ІКТ для надання інформації, уряд також почав використовувати їх для взаємодії з громадянами. Інструменти ІКТ для цих консультацій включають:

Електронна пошта: електронна пошта дає громадянам можливість повідомити свою думку уряду. До них належать адреси електронної пошти, з якими громадяни можуть спілкуватися за бажанням, іноді з різними адресами електронної пошти для кожної окремої операції. Онлайн-поштова скринька також пропонує різні заздалегідь розроблені шаблони листів. Каталог розсилки електронною поштою: через цей каталог уряд

39 Метеленко Н.Г., Андриякайтене Регіна. ІКТ нового покоління як чинник розвитку інноваційної економіки цифрового століття. Економіко-правові та соціально-технічні напрями еволюції цифрового суспільства: матеріали міжнародної науково-практичної конференції: у 2 т. Том 2. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2022. С. 449-451. URL: <https://drive.google.com/file/d/1ESCY5IAFSK1AhXTrUrSLpKw-D4I80-nr1/view>

40 Там само.

41 Крупа А.А. Чат-боти як чинники управління іт-послугами, переходу до самообслуговування та автоматизованих процесів. Стратегічні пріоритети розвитку підприємництва, торгівлі та біржової діяльності: матеріали IV-ої Міжнародної науково-практичної конференції, 10-11 травня 2023 року / За заг. редак. проф. Ткаченко А.М. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2023. С.140-145. URL: http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/10033/1/Strategic_priorities.pdf

може надсилати такі документи, як проекти політики, відповідним групам інтересів. Громадяни можуть надсилати свої електронні адреси через додаток, а після отримання інформації вони можуть відповідати та коментувати повідомлення уряду.

Онлайн-форуми та «групи»: ці інструменти схожі на списки розсилки, але ключова відмінність полягає в тому, що люди можуть бачити, як інші учасники реагують, і можуть брати участь у взаємодії. Уряд займає абсолютно відкриту позицію щодо обміну такими думками, використовуючи певні інструменти або наймаючи адміністраторів для перевірки та відсіювання образливих висловлювань⁴².

Кімнати живого чату: як списки електронної пошти, так і онлайн-форуми проходять через тривалий період часу, а взаємодії користувачів мають часовий інтервал, тоді як чат дозволяє користувачам спілкуватися в режимі реального часу протягом фіксованого періоду часу (зазвичай дві години).

Опитування: уряди проводять опитування щодо якості послуг і питань політики через свої веб-сайти або електронні листи. Сьогодні багато інструментів електронної демократії зосереджено в Інтернет-додатках «сайтів спільнот». Веб-сайти спільнот зазвичай поділяються відповідно до груп інтересів, з якими потрібно зв'язатися. Кожен із них має різний зовнішній вигляд і характеристики та підходить для різних груп, наприклад молоді, літніх людей тощо⁴³.

Концепція електронного управління та електронної демократії в епоху цифрового розвитку сприяє активному залученню громадян до вироблення політики і сприяє розвитку електронної демократії. Це все ще недостатньо вивчене поле, але деякі приклади активної взаємодії в Інтернеті:

Зовнішні посилання: уряди можуть встановлювати зв'язки між своїми порталами та зовнішніми мережами. Як наслідок, уряд приймає відкрите ставлення до формулювання політики, ефективно визначає порядок денний для громадян і розвиває громадянське суспільство відкритого спілкування⁴⁴.

42 Voronkova, V. G., Nikitenko, V. O. Philosophy of the creative city. Zhytomyr Ivan Franko State University Journal. Philosophical Sciences. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Житомир: Вид-во ЖДУ імені І.Франка. 2022. № 2 (92), С. 48–57.

43 Череп А.В., Воронкова В.Г. Формування плану забезпечення безперервності та відновлення діяльності через кібербезпеку. Синергетичні драйвери розвитку обліку, податкового аудиту та бізнес-аналітики: [Електронне видання]: Збірник тез II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 28 квітня 2023 року. Ірпінь: Державний податковий університет, 2023. С. 141–143.

44 Е-урядування – ключ до реформ в Україні / Державне агентство з питань електронного урядування відвітувало про досягнення та плани електронного урядування. // Galinfo.2019. 30 січ. URL:https://galinfo.com.ua/articles/euryaduvklyuch_do_reform_v_ukraini_307023.html

Використовувати громадські форуми та онлайн-чати: уряди можуть також розглянути можливість участі у форумах та онлайн-чатах на веб-сайтах громадян, і навіть якщо ці можливості нелегко дослідити, вони є важливим способом для урядів активно залучати громадян до розробки політики.

Інтерактивні ігри та ситуаційний дизайн: уряд може використовувати інформаційні та комунікаційні технології для розробки інноваційних засобів і підвищити ентузіазм громадян щодо участі у формуванні політики за допомогою онлайн-ігор та ситуаційного дизайну⁴⁵.

Хоча електронна демократія пропонує багато переваг і можливостей, вона також має свої обмеження. Це аспект, на який уряд повинен звернути увагу в процесі використання інформаційно-комунікаційних технологій для зміцнення відносин між урядом і громадянами.

Електронна демократія – це двостороння, інтерактивна та пряма демократія. Урядовці повинні активно використовувати умови, які надають мережеві технології, вміти працювати в онлайн-діловодстві, відкривати електронні демократичні канали спілкування з громадянами, створювати форуми на веб-сайтах та особисті блоги та активно спілкуватися з громадянами. Спілкуватися, прислухатися до думки громадян, вести відвертий і рівноправний діалог з громадянами⁴⁶. Термін «електронна демократія», перекладений французькою мовою, збігається з такими термінами, як електронний уряд, електронна участь (Margolis, 2012) або відкритий уряд. У всіх випадках йдеться про політичну участь, значення та зміст якої розглядається в числових проявах, які виявляються змінними. Дослівний переклад «електронної демократії» справді показує різноманітність практик, до яких відносяться англосаксонські терміни. Наприклад, Ендрю Чедвік вважає, що аналіз ролі Інтернету у зміцненні соціальної згуртованості, політичного обговорення та політичної участі підпадає під аналіз «електронної демократії» (Chadwick, 2006). Це, безсумнівно, відкриває широке поле для рефлексії, яка здатна мобілізувати концепції публічної сфери чи соціального капіталу.

45 Блинова Г. Правові засади використання електронних інформаційних ресурсів в концепції цифрової держави // Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування, 2021 № 2. URL: https://reicst.com.ua/pmtl/article/view/issue_2_2021_12

46 Електронне урядування. Інформатизація державного управління : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Ю. Г. Машкаров [та ін.] ; Нац. акад. держ. упр. при Президентів України ; Харків. регіон. ін-т держ. упр. Харків : Вид-во ХарПІДУ НАДУ «Магістр», 2017. 262 с.

В епоху інформації Інтернет встановив електронний міст між урядом і громадянами. Інтерактивність мережі робить спілкування між громадянами та владою двостороннім, що допомагає повернутися до справжнього «діалогу» в епоху Сократа. Електронна демократія має змінити нові відносини між чиновниками та громадянами, засновані на довірі уряду та участі громадян. Уряд за електронної демократії має бути не урядом, який керує людьми чи приймає рішення за людей, а служить людям, надає зручні та уважні послуги суспільству через Інтернет⁴⁷.

Відносини між урядом і громадянами, яких вимагає електронна демократія, не є антагоністичним і суперечливим «управлінням» і «керуванням», а двосторонньою взаємодією консультацій і співпраці. Громадяни беруть участь в обговореннях і консультаціях щодо публічної політики через Інтернет, а також шляхом обміну електронною поштою з урядовцями та навіть прямого діалогу на форумах в Інтернеті, вони коментують соціальні та політичні явища, тим самим впливаючи на прийняття рішень урядом, поведінку уряду та політичну політику. процеси. Урядовці використовують Інтернет для того, щоб безпосередньо прислухатися до голосу народу, зрозуміти думку мас і прийняти обґрунтовані пропозиції щодо забезпечення законних прав та інтересів громадян як господарів країни⁴⁸.

Результат дослідження свідчить, що використання сучасної науки і технологій, зокрема мережевих інформаційних технологій направлено не тільки на вдосконалення технологій автоматизації, але і на підвищення ефективності та результативності громадян, юридичних осіб та інших організацій.

Електронний уряд – це інструмент на службі більш ефективного державного управління, здатного краще відповідати очікуванням бізнесу та громадян. Успішне впровадження електронного уряду пов'язане з кількома умовами: новий дизайн та нова організація державних послуг; державні послуги представлені як створення, інвестування, оподаткування; тісне співробітництво між адміністраціями⁴⁹. Різні

47 Бугайчук О.В. Зарубіжний досвід використання цифрової стратегії в умовах Четвертої промислової революції. Актуальні проблеми сучасної філософії та науки: виклики сьогодення: зб. наук. праць / редкол. М. А. Козловець, Л. В. Горохова, О. В. Чаплінська та ін. Житомир: Видавничий центр ЖДУ імені Івана Франка, 2022. С. 84–87.

48 Вітчизняний і зарубіжний досвід впровадження електронного урядування / За заг. ред. Чукот С.А., Загвайської О.В. // Зб. матеріалів наук.8практ. конф. / Нац. акад. держ. упр. при Президентів України. Київ.: Майкрософт, 2008. 136 с. URL: http://ktpu.kpi.ua/?page_id=4160

49 Воронкова В.Г., & Кивлюк О.П. Концепція активного відповідального громадянства для демократії і громадянського суспільства. HUMANITIES STUDIES: збірник наукових праць. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Випуск 11 (88). С. 210–219. URL: <http://humstudies.com.ua/article/view/261926>

ІТ-системи мають бути сумісні, тобто мати можливість спілкуватися один з одним, ділитися та обмінюватися інформацією та знаннями. Конфіденційність та безпека надання державних послуг мають бути гарантовані. Доступ для всіх органів державної влади має запобігти подальшому збільшенню цифрового розриву електронним урядом. Для цього необхідно розвивати мультиплатформний доступ (індивідуальні комп'ютери, цифрове телебачення, мобільні термінали, загальнодоступні точки доступу до Інтернету та електронних послуг. Так само слід заохочувати програми навчання для отримання базових знань, необхідних для використання ІКТ⁵⁰. Тому необхідно систематично розкривати взаємозв'язок між: а) технологіями і державними справами в процесі побудови електронного уряду; б) зв'язок між будівництвом та інтеграцією, що можна використати для створення веб-сайтів, платформи та різних відділів для створення власних бізнес-систем, щоб оптимізувати та реорганізувати адміністративні бізнес-процеси, реалізувати інтеграцію інформації та послуг.

Таким чином, концепція електронного управління та електронної демократії в епоху цифрового розвитку являє собою структурний компонент модернізації державного управління. Публічне управління та адміністрування, теорія управління та різні системи управління, сформовані в епоху цифрової економіки, трансформуються в епоху мережових технологій. Концепція пропонує підтримувати внутрішню кореляцію між ступенем вдосконалення функціонування електронного уряду та соціально-економічним розвитком, пропонується необхідність розширення як функцій державного управління, так і функцій соціального обслуговування населення електронними урядом⁵¹. Для цього слід сприяти формуванню комплексної системи державних послуг одного вікна. Ввести в практику державного управління цифрові складові, як інформаційна система управління (MIS), система підтримки прийняття рішень (DSS), реінжиніринг процесів (BPR), управління взаємовідносинами з клієнтами (CRM),

50 Воронкова В.Г., Кивлюк О.П. Відповідальне цифрове громадянство в епоху цифрових технологій. Modern scientific strategies of development : collective monograph / Compiled by V. Shpak; Chairman of the Editorial Board S. Tabachnikov. Sherman Oaks, California : GS Publishing Services, 2022. С. 226–249. DOI:10.51587/9781-7364-13395-2022-008-226-249

51 Мар'єнко В.Ю. Безпека даних в епоху великих даних як стратегічний ресурс країни. Стратегічні пріоритети розвитку підприємництва, торгівлі та біржової діяльності: матеріали IV-ої Міжнародної науково-практичної конференції, 10-11 травня 2023 року / За заг. редак. проф. Ткаченко А.М. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2023. С.76–80. URL: http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/10033/1/Strategic_priorities.pdf

систематично формувати конкретне застосування електронного уряду та «Єдине вікно» соціальних послуг. Все це буде сприяти формуванню цілісного органа управління державними справами та соціального обслуговування, оптимізуючи шлях державного будівництва крок за кроком та впроваджуючи електронний уряд і електронну демократію в умовах цифровізації та модернізації публічного управління та адміністрування⁵². Концепція електронного управління та електронної демократії в епоху цифрового розвитку сприяє реформі адміністративної системи, трансформації організації з пірамідальної вертикальної структури в перехресну горизонтальну мережеву структуру, демократизації організаційної структури. Це вимагає від уряду децентралізації повноважень для підсистем, місцевостей і суспільства. У той же час уряд має трансформувати свої функції, скоротити рівні управління, оптимізувати установи, підвищити ефективність і краще обслуговувати громадян. Електронна демократія вимагає від уряду реформувати бюрократичну організацію ієрархічної централізованої системи та запровадити децентралізоване управління⁵³. Концепція електронного управління та електронної демократії в епоху цифрового розвитку зробила прорив у громадській політичній участі та ще більше підвищить рівень демократичної політики. Мережеві технології не тільки підвищили ефективність роботи уряду, але й дозволили громадянам брати більшу участь у процесі прийняття рішень, так як висловлюють свою думку різноманітними способами та беруть участь у прийнятті рішень⁵⁴. У контексті концепції електронного управління та електронної демократії в епоху цифрового розвитку передається влада від агентів і політичних представників до громадян. У мережевій економіці Інтернет став важливим каналом політичної участі громадян, має значні переваги у збільшенні участі громадськості у виборах, що підвищило інтерес громадян до виборів⁵⁵.

52 Митко А. М. Інформаційна демократія: реалії та виклики часу : [монографія] / Антоніна Миколаївна Митко. Луцьк : Вежа-друж, 2014. 400 с.

53 Череп А.В., Воронкова В.Г. Соціально-економічна безпека як чинник забезпечення конкурентоспроможності економіки. Методологія сучасних наукових досліджень: збірник наукових праць за результатами XIX Міжнародної науково-практичної конференції 23–24 лютого 2023 року. Харків, 2023 вид-во Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди, 2023. С. 238–241.

54 Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22 трав. 2003 р 851-IV / Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851->

55 Україна в міжнародних рейтингах // E-UKRAINE : портал розвитку ІКТ та еурядування. URL: <https://eukraine.org.ua/ua/news/ukrayina-v-mizhnarodnih-rejtingah>

Електронний уряд – мережевий уряд, заснований на Інтернеті, його походження є не лише неминучим результатом прогресу інформаційних технологій, а й раціональним вибором урядового реінжинірингу. Це стосується застосування інформаційно-комунікаційних технологій для покращення державних послуг, посилення громадської участі, відкритості та демократії в урядових справах, сприяння автоматизації урядових офісів, подальшому цифровому розвитку всіх справ органів публічного управління та адміністрування.

Поняття «електронна демократія» стосується зв'язку між інформаційними технологіями та комунікацією (ІКТ) і демократією. Природа цього відношення є предметом значних дискусій, оскільки сама демократія є концепцією, яка включає різні нормативні точки зору з багатьох дисциплін – гуманітарних і соціальних наук. Крім того, концепції ролі технологій у суспільстві охоплюють широкий теоретичний спектр, який коливається між функціоналізмом і конструктивізмом. В одному випадку техніка постає лише як інструмент на службі електронної демократії, в іншому вона лежить у самій основі можливого перевизначення суспільних відносин. Цифровий уряд – безпрецедентний та величезний проект із дуже широким охопленням. Це не лише категорія інформатизації, а й категорія управління нарощуванням потенціалу уряду. Тому, щоб оцінити ефективність цифрового уряду, нам спочатку необхідно уточнити контент, охоплений цифровим урядом, та поля. Хікс вважає, що електронний уряд в основному охоплює три основні галузі: електронне адміністрування, електронні громадяни/електронні послуги та електронне суспільство.

Електронне самоврядування полягає в оцифруванні роботи місцевого самоврядування. Електронне голосування, електронні торги тощо заздалегідь проводяться для місцевих органів влади, різні додатки та повідомлення розвиваються як комп'ютеризовані системи, щоб широке коло громадян могло отримувати ці послуги. Серед оцифрування органів місцевого самоврядування електронний додаток став однією з послуг, яка визначилася як точка контакту для мешканців та пов'язаних із ними підприємств. У більшості випадків мешканці змогли вже відчувати оцифрування органів місцевого самоврядування через електронні програми.

Електронне адміністрування передбачає покращення внутрішніх операцій державного сектора для автоматизації та комп'ютеризації

адміністративних завдань, а також для досягнення стратегічних зв'язків між внутрішніми процесами, департаментами та функціями. Електронне громадянство/послуги передбачає відносини між урядом та громадськістю, за яких громадськість отримує послуги від уряду, а уряд набуває легітимності у процесі надання послуг⁵⁶.

Електронне суспільство передбачає відносини між державними установами та іншими агентствами, включаючи інші державні установи, постачальників послуг приватного сектору, некомерційні та громадські організації, а також агенції громадянського суспільства. Хікс докладно зупинився на змісті трьох вищезгаданих основних областей застосування електронного уряду та зазначив, що ці три сфери застосування перетинаються, кожна область не існує незалежно, а взаємодіє одна з одною.

Області застосування перетинаються. Перекриття між цими двома областями ставатиме дедалі очевиднішим. Тому вчені виділяють три області електронного уряду та електронної демократії:

- 1) електронного адміністрування;
- 2) електронного громадянина/послуги;
- 3) електронного суспільства, що належать до трьох відносин відповідно, а саме: відносин всередині урядових організацій; відносин між урядом та громадськістю; відносин між урядом та громадськістю⁵⁷.

Вищезазначені взаємозв'язки необхідно враховувати під час врахування перспектив суспільних цінностей для оцінки ефективності електронного уряду.

DOI: 10.51587/9798-9866-95976-2023-014-287-307

56 Череп О.Г., Воронкова В. Г., Беспалова С.С. Мотивація персоналу: від теорії до практики стимулювання працівників до здійснення ефективної діяльності. Prospective directions of scientific and practical activity : collective monograph /Compiled by V. Shpak; Chairman of the Editorial Board S. Tabachnikov. Sherman Oaks, California : GS Publishing Services, 2023. С.57–64. DOI:10.51587/9798-9866-95921-2023-011-58-64

57 Artificial intelligence: an era of new threats or opportunities? monograph. Edited by Irina Tatomyr, Liubov Kvasnii. Praha: Oktan print, 2023, 260 p.; Розділ 18. Cherep A.V., Voronkova V.H. Bekhter L.A., Cherep O.H., Lyshchenko E.G. Minimization of information security risks amid the challenges of digital society. P. 190–201. URL: <https://doi.org/10.46489/aiaeont-23-23>